

VIRGINIA WOOLF

Valurile

Traducere din engleză de
PETRU CREȚIA

HUMANITAS
fiction

Soarele nu se înălțase încă. Marea nu se deslușea de cer; era doar ușor încrețită, ca un veșmânt în falduri. Încetul cu încetul, pe măsură ce se albea cerul, o linie întunecată se așeza la orizont, despărțind marea de cer, iar pânza cenușie se învârta de dâre groase care se mișcau una după alta sub fața mării, urmându-se, prigonindu-se fără încetare.

Pe măsură ce se apropia de țărnișă, fiecare dâră se înălța, creștea, se spulbera și așternea peste nisip un val subțire de spumă albă. Valul se odihnea, apoi revenea, ca răsufierea omului adormit, care crește și scade fără știrea lui. Încetul cu încetul, dâra întunecată de la orizont se limpezi, ca și cum drojdia dintr-o sticlă de vin vechi s-ar fi lăsat la fund și sticla ar fi rămas verzuie. Cerul se limpezi dincolo de linia aceasta, de parcă stratul cel alb ar fi coborât ori brațul unei femei culcate sub orizont ar fi înălțat o faclă și dâre plate, albe, verzi și galbene ar fi iradiat pe cer ca lamele unui evantai. Femeia își înălță apoi facla mai sus, și văzduhul păru că devine fibros și că se desface de pe suprafața verde pălpâind învâpăiat în fâșii galbene și roșii, ca flacăra fumegândă a unui foc ce arde, trosnind, pe un câmp. Încetul cu încetul, fibrele focului începură să se topească într-o singură ceață, o singură incandescență care înălța pe culmea ei povara cerului sur și lănos și o prefăcea într-un milion de atomi de un albastru gingaș. Fața mării deveni încet străvezie, o întindere mărunt vălurită și scânteietoare, până

când dungile negre se șterseră aproape cu totul. Lin, brațul care ținea torța se înălță mai sus, și apoi și mai sus, până când se ivi o flacără bogată; un arc de foc ardea pe linia orizontului, și de jur împrejur marea scăpăra aur.

Lumina izbi în arborii grădinii, iar frunzele, una după alta, se făcură străvezii. O pasăre ciripi în înaltul cerului, apoi nu se mai auzi nimic și alta ciripi mai aproape de pământ. Pereții casei se iviră cu mai multă claritate în lumina soarelui care zăbovi ca vârful unui evantai asupra unui oblon alb și desenă o umbră, ca un semn albastru lăsat de un deget, sub frunza din dreptul ferestrei dormitorului. Oblonul fremătă ușor, dar înăuntru totul era obscur și imaterial. Afară păsările își cântau viersul lor curat.

— Văd, spuse Bernard, un cerc aninat deasupra mea. Freamătă, prins într-o cunună de lumină.

— Văd o lespede de un galben șters, spuse Susan, care se tot întinde până întâlnește o dungă purpurie.

— Aud un sunet, spuse Rhoda, cip, cirip, cip, cirip; urcă și coboară.

— Văd, spuse Neville, un glob care atârnă ca un strop în dreptul coastei uriașe a unui deal.

— Văd un ciucure, spuse Jinny, împletit din fire purpurii și fire de aur.

— Aud un tropăit, spuse Louis. Piciorul înlănțuit al unei sălbăticiuni uriașe. Tropăie, tropăie, tot tropăie.

— Uite pânza de păianjen din colțul balconului, spuse Bernard. Sunt prinse în ea picături de apă, stropi de lumină albă.

— Stau adunate frunze în jurul ferestrei, ca niște urechi ciulite, spuse Susan.

— O umbră cade pe cărare, spuse Louis, parc-ar fi un cot îndoit.

— Insule de lumină plutesc în iarbă, spuse Rhoda. Au căzut printre ramurile copacilor.

— Ochii păsărilor scânteiază în adâncul bolților, printre frunze, spuse Neville.

— Lujerele sunt acoperite cu peri scurți și aspri, spuse Jinny, și în ei s-au prins stropi de apă.

— O omidă stă încovoiată ca un inel verde, și labele boante par crestate în el, spuse Susan.

— Melcul își trage ghiocul cenușiu peste potecă și lasă în urma lui firele de iarbă culcate la pământ, spuse Rhoda.

— Lumini de foc joacă pe pajiști, rășfrânte de sticla ferestrelor, spuse Louis.

— Calc pe pietrele reci, spuse Neville. Sub tălpi o simt deslușit pe fiecare, rotundă sau tăioasă.

— Dosul mâinilor mele e fierbinte, spuse Jinny, dar palmele-mi sunt lipicioase, jilave de rouă.

— Auzi cum cântă cocoșul, spuse Bernard, ca o zvâcnire de apă roșie și dură în alba maree.

— Sus-jos, de o parte și de alta, cântă păsări, în preajma noastră pretutindeni, spuse Susan.

— Sălbăticiunea bate din picior; elefantul cu piciorul în lanțuri; namila bate din picior pe țărmlul mării, spuse Louis.

— Uite casa, spuse Jinny, cu obloanele albe la toate ferestrele.

— Din robinetul de la bucătărie începe să curgă apă rece peste heringul din castron, spuse Rhoda.

— Pe-ntinderea pereților sunt crăpături de aur, spuse Bernard, iar sub ferestre văd, ca niște degete, umbrele albastre ale frunzelor.

— Doamna Constable își trage acum pe picior ciorapii groși și negri, spuse Susan.

— Când se înalță fumul, somnul se destramă pe acoperiș, ca vârtejuri ușoare de ceață, spuse Louis.

— Păsările cântau la început în cor, spuse Rhoda. Se deschide ușa bucătăriei. Își iau zborul. Își iau zborul, împrăștiindu-se ca un pumn de semințe. Doar una cântă, singură, lângă fereastra dormitorului.

— Pe fundul cratiței se formează bășici, spuse Jinny. Apoi se înalță, repede, tot mai repede, într-o înlănțuire argintie, spre fața apei.

— Pe o scândură de lemn, Bidy curăță solzii de pește cu un cuțit știrb, spuse Neville.

— Fereastra sufrageriei e acum de un albastru întunecat, spuse Bernard, iar aerul tremură deasupra hornurilor.

— O rândunică s-a lăsat pe paratrăsnet, spuse Susan, și Bidy a trântit găleata pe lespezile din bucătărie.

— Se-aude prima bătaie a clopotului bisericii, spuse Louis. Apoi urmează celelalte; unu, doi; unu, doi; unu, doi.

— Uite fața de masă fluturând de-a lungul mesei, spuse Rhoda. Acum au apărut discuri de porțelan și, lângă fiecare, dungi de argint.

— Dintr-odată îmi bâzâie o albină lângă ureche, spuse Neville. Iat-o; ba nu mai e.

— Ard, tremur de frig, spuse Jinny, ies din soare, intru în umbră.

— Au plecat cu toții acum, spuse Louis. Sunt singur. Au intrat în casă pentru micul dejun și m-au lăsat aici lângă zid, printre flori. E foarte devreme, lecțiile n-au început încă. Fiecare floare, de cum o privesc, e ca o pată de lumină în adâncurile verzi. Fiecare petală e un arlechin. Tulpinile se înalță din adâncurile negre. Florile înoată ca niște pești de lumină pe apele sumbre și verzi. Țin în mână o tulpină. Eu sunt tulpina. Rădăcinile mele se întind în jos către adâncurile lumii, străpungând pământ uscat ca lutul ars și pământ umed, printre vine de plumb și de argint. Sunt alcătuit numai din fibre. Toate zguduiriile mă pătrund, iar povara pământului îmi apasă coastele. Aici sus, ochii mei sunt frunze verzi și oarbe. Sunt un băiețel cu pantaloni de flanel cenușiu, am o curea cu o cataramă de alamă în formă de șarpe, aici sus. Acolo jos ochii mei sunt ochii fără pleoape ai unei figuri

de piatră, într-un deșert de lângă Nil. Văd femei care trec cu urcioare roșii spre râu. Văd cămile cu pas legănat și bărbați cu turbane. Aud în preajma mea pași apăsați, freamăt și foșnet.

Aici, aproape, Bernard, Neville, Jinny și Susan (dar nu și Rhoda) iau spuma răzoarelor de flori cu plasele de fluturi. Strecoară aerul să prindă fluturii de pe corola florilor clătinațoare. Mătură fața lumii. Plasele lor sunt pline de aripi care bat. Mă strigă: „Louis! Louis! Louis!“ Dar nu mă pot vedea. Mă aflu de cealaltă parte a gardului viu. Doamne, fă-i să treacă! Doamne, fă să-și așeze fluturii într-o batistă, pe malul ape! Fă să-și numere până la unul fluturii galbeni, fluturii roșii, fluturii albi! Dar fă să nu mă vadă! Sunt verde ca o tisă în umbra gardului viu. Părul meu e făcut din frunze. Rădăcinile mele ajung până în miezul pământului. Trupul meu e o tulpină. Strâng tulpina între degete. Din gura ei mustește un strop vâscos care sporește încetul cu încetul. Iată, văd ceva trandafiriu trecând prin dreptul frunzișului. Iată, raza unei priviri se strecoară prin el. Raza acestui ochi mă izbește. Sunt un băiețel cu pantaloni de flanel cenușiu. Și ea m-a găsit. Mă lovește ceva peste ceafă. Sărutarea ei. Totul zboară în țândări.

— După micul dejun alergăm prin grădină, spuse Jinny. Am văzut că frunzele gardului viu se mișcă în dreptul unui răriș. Mi-am zis: „E o pasăre în cuibul ei“. Am dat frunzele la o parte și am privit; dar nu erau nici pasăre, nici cuib. Frunzele se tot mișcau. Mi s-a făcut frică. Am luat-o la fugă, am trecut de Susan, de Rhoda, de Neville și de Bernard, care stăteau de vorbă în atelierul cu unelte. Fugeam și strigam, tot mai tare, mereu mai tare. Cine mișcă oare frunzele? Cine-mi mișcă inima, cine-mi mișcă picioarele? Și m-am năpustit acolo, printre frunze, și te-am văzut, verde ca un tufiș, ca o creangă, pe tine, Louis, neclintit, cu ochii ațintiți. „O fi

murit?“ m-am întrebat și-am început să te sărut; sub rochia mea roz, inima mi se zbătea ca frunzele care se mai clatină o vreme chiar dacă nimic nu le mai stârnește. Acum simt miros de mușcate; simt miros de pământ gunoit. Dansez. Mă înfioară unde mărunte. Sunt ca un năvod de lumină aruncat asupra ta. Un năvod tremurător asupra ta, învăluindu-te.

— Printre frunze, spuse Susan, am văzut-o cum îl sărută. Mi-am ridicat capul din florile din ghiveci și am privit printre frunze. Am văzut-o cum îl sărută. I-am văzut, pe Jinny și pe Louis, sărutându-se. Acum am să-mi înfășor deznădejdea în batistă. O s-o răsucesc strâns, făcând-o ghem. O să mă duc în pădurea de fagi, singură, până nu încep lecțiile. Nu vreau să stau la o masă, făcând adunări. Nu vreau să stau lângă Jinny și lângă Louis. O să-mi iau durerea cu mine și o s-o aștern peste rădăcini, sub fagi. O s-o cercetez cu luare-aminte și o s-o țin între degete. Nu mă vor găsi. O să mănânc alune, și o să caut ouă printre măcăcini, și o să port părul strâns, și o să dorm sub gardurile vii, și o să beau apă din șanțuri și o să mor acolo.

— Susan s-a furișat pe lângă noi, spuse Bernard. Am trecut prin fața atelierului cu batista făcută ghem. Nu plângea, dar ochii ei, care sunt atât de frumoși, erau îngustați ca ochii pisicii când stă să sară. O să mă iau după ea, Neville. O să mă iau ușurel după ea, să-i fim aproape, eu și curiozitatea mea, s-o alin când mânia i se va dezlănțui și va gândi: „Sunt singură“.

Iat-o cum străbate câmpul, legănându-se, nepăsătoare, ca să ne-amăgească. Apoi ajunge la vâlcea; crede că n-o vede nimeni; începe să alerge ținându-și pumnii înaintea, încleștați. Unghiile i se ating strâns, una de alta, în ghemul batistei. Își întinde brațele și se avântă în umbră ca un înotător. Dar a orbit-o lumina, și se poticnește și se trânteste la pământ, pe rădăcinile de sub copaci, unde lumina crește și scade,

crește și scade ca o răsufare grea. Ramurile se leagă în sus și-n jos. E un loc de neliniște și freamăt. Un loc de întu-neric posomorât. Lumină e când și când. E un loc de chin. Rădăcinile alcătuiesc pe pământ un schelet, cu frunze moarte îngrămădite prin colțuri. Susan și-a așternut chinul sub copaci. Batista ei e întinsă peste rădăcinile fagilor. Plânge cu hohote, ghemuită unde a căzut.

— Am văzut-o cum îl săruta, spuse Susan. Am privit printre frunze și am văzut-o. A pătruns acolo dansând, învăluită într-o pulbere ușoară de diamante. Iar eu sunt bon-doacă, Bernard, sunt scundă. Ochii mei privesc pământul de aproape și văd insectele din iarbă. Căldura aurie din trupul meu s-a prefăcut în piatră când am văzut-o pe Jinny sărutându-l pe Louis. O să mănânc iarbă și o să mor într-un șanț, în apa cafenie în care au putrezit frunzele moarte.

— Te-am văzut plecând, spuse Bernard. Când treceai pe lângă ușa atelierului, te-am auzit gemând: „Sunt tare amărâtă“. Am lăsat cuțitul din mână. Făceam cu Neville corăbii de lemn. Și părul mi-e ciufulit pentru că, atunci când doamna Constable mi-a spus să-l perii, am zărit o muscă prinsă într-o pânză de păianjen și m-am întreat: „S-o salvez? S-o las să fie mâncată?“ Uite-așa ajung întotdeauna târziu. Sunt nepieptănat și mi-e părul plin de talaș. Când te-am auzit plângând, m-am luat după tine și te-am văzut punându-ți pe jos batista făcută ghem, având înnodată în ea întreaga ta mânie, toată ura ta. Dar curând are să treacă. Trupurile noastre sunt cam aproape. Îmi auzi răsufarea. Și vezi tot-odată gândacul care poartă în spate o frunză. Dă fuga când încolo, când încoace, astfel că, în timp ce-l privești, până și dorința ta de a fi stăpână pe un lucru unic (acum este Louis) trebuie să pâlpaie, ca lumina care joacă pe frunzele de fag – iar cuvintele, mișcându-se în adâncul minții tale, au să facă să plesnească ghemul acesta dur, răsucit în batista ta.